Raadsvoorstel

Onderwerp : Uitgangspuntennota 2026 GGD NOG
Portefeuillehouder : Wethouder J.C. (Joop) Wikkerink
Thema Raadsprogramma : Sociaal domein

Global Goals

Aan welke Global Goals wordt bijgedragen:

Beslispunten

- Geen zienswijze in te dienen op de Uitgangspuntennota 2026 GGD NOG

Waarom dit besluit nemen

- De Uitgangspuntennota 2026 GGD NOG is de eerste stap in de P&C-cyclus van 2026. Hierna volgt de programmabegroting 2026 en uiteindelijk de jaarrekening 2026. De GGD schetst in deze uitgangspuntennota de vorderingen omtrent de Bestuursagenda, project GGD NOG Robuust en de (externe) ontwikkelingen. Verder staat de nota stil bij korte, middellange en lange termijn perspectieven van de GGD. De uitgangspuntennota gaat daarnaast in op de algemene financiële en beleidsmatige kaders voor het jaar 2026. Over deze kaders kan de GGD nog niet concreet zijn. Immers het opstellen van deze uitgangspuntennota heeft ruim een jaar voor 2026 plaatsgevonden. Tot slot, worden de (mogelijke) instelling van een gemeenschappelijke raadsadviescommissie en op verzoek van een aantal gemeenteraden het gebruik van indicatoren voor de Bestuursagenda 2023-2027 GGD NOG en de inzet van de GGD bij de uitvoering van IZA/GALA benoemd.

  De gemeenteraad wordt geadviseerd geen zienswijze in te dienen op de Uitgangspuntennota 2026 GGD NOG.

Wat is het bestaand beleid c.q. kader?

Per 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) gewijzigd, met als doelstelling het versterken van de democratische legitimatie. Met de wijziging zijn enkele nieuwe instrumenten in de Wgr geïntroduceerd om de gemeenteraden meer in positie te brengen.

Waaronder dat de regeling (GR-regeling GGD) bepalingen bevat omtrent de besluiten van het bestuur, waarover de raden van de deelnemende gemeenten een zienswijze naar voren kunnen brengen voorafgaand aan het nemen van het besluit van het Algemeen Bestuur (AB). Dit is geregeld in art. 10 lid 5 Wgr. De GGD heeft dit doorvertaald in haar regeling met artikel 7a lid 1 sub a GR-regeling GGD, waarin meerjarige financiële en beleidsmatige kaders (uitgangspuntennota) vatbaar is voor een zienswijze van de gemeenteraad.

Het dagelijks bestuur stelt de raad voorafgaande aan het vaststellen de uitgangspuntennota schriftelijk en gemotiveerd in kennis van zijn oordeel over de zienswijze, alsmede van de eventuele conclusies die het daaraan verbindt (artikel 7a lid 4 GR-regeling GGD).

Sinds de vaststelling van de nieuwe ‘GR-regeling GGD’ is de GGD verplicht de uitgangspuntennota ter zienswijze voor te leggen aan de gemeenteraad. Overigens was het al jarenlang de praktijk dat de GGD haar Uitgangspuntennota aanbood in december.

Argumenten

1. Bestuursagenda en uitdagingen
De Bestuursagenda bevat de thema's op het vlak van publieke gezondheid, waarmee gemeenten en GGD deze bestuursperiode aan de slag gaan. Afgesproken is dat het algemeen bestuur in het voorjaar 2025 de Bestuursagenda tegen het licht houdt. Dan beoordeelt het algemeen bestuur of de beschreven thema's nog steeds relevant zijn of dat nieuwe inzichten en gebeurtenissen de agenda binnen de publieke gezondheid zijn gaan bepalen.

2. GGD NOG Robuust
Na de takendiscussie in 2020-2021 heeft het algemeen bestuur besloten om op acht aandachtspunten actie te ondernemen, waaronder informatieveiligheid, positie op arbeidsmarkt, bedrijfsvoering (inkoop, HR, financiën) en communicatie. Daarnaast is gekozen voor versterking van de samenwerking met de Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland (VNOG) en - voor bedrijfsvoeringstaken - met Het Service Centrum (HSC, een samenwerkingsverband met Brabantse GGD'en). Dit is uitgewerkt in het programma GGD NOG Robuust. Begin 2025 komt de volgende rapportage in het algemeen bestuur, met een evaluatie op inhoudelijke en financiële aspecten.

3. (Externe) ontwikkelingen
Daarnaast staat de GGD voor een aantal (externe) ontwikkelingen. Zo zijn er veranderingen in maatschappij en publiek domein. Denk aan digitale en andere dreigingen voor aantasting en uitval van publieke voorzieningen, zoals telecommunicatie, energie en water. Dit raakt ook de gezondheid en de veiligheid van de inwoners van onze regio. Maar ook is de samenleving complexer en dynamischer is geworden. Inwoners zien de overheid als een belangrijke steunpilaar, maar ervaren ook vaak een steeds grotere afstand tussen hen en de overheid. De overheid moet aansluiten op brede netwerken met private en publieke partijen en daarbij zichtbaar en bereikbaar zijn. Om nu en in de toekomst te kunnen voldoen aan de verwachtingen van de samenleving is een stevig bouwwerk voor publieke dienstverlening noodzakelijk.

-

De transitie van zorg naar gezondheid beweegt zich voort als een mammoettanker en heeft tijd nodig. Gemeenten werken aan de beweging van zorg naar gezondheid. De afgelopen jaren hebben het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) hieraan een extra impuls gegeven. In de praktijk blijkt de uitvoering van de akkoorden echter weerbarstig. Op 26 nov heeft de ALV van de VNG besloten de medewerking aan IZA op te schorten. Inmiddels heeft het ministerie gemeld dat de toegezegde gelden aan gemeenten voor IZA 2025 wel beschikbaar komen. Deze SPUK-gelden worden ook ingezet om de IZA-taken van de GGD te bekostigen. Ook is het beleid van het nieuwe kabinet nog onduidelijk als het gaat om extra inzet op preventie en gezondheidsbevordering. Het in juli 2024 aangetreden kabinet kondigt in het Hoofdlijnenakkoord en de Miljoenennota 2025 forse bezuinigingen aan op de uitvoering van het Gezond en Actief Leven Akkoord, de rijksbudgetten voor gezondheidsbeleid en de ingezette intensiveringen voor de pandemische paraatheid.

De GGD heeft te maken met toenemende eisen voor de bedrijfsvoering, waaronder certificering voor kwaliteit (HKZ) en informatieveiligheid (NEN7510), en met een aanhoudende schaarste op de arbeidsmarkt. Daarnaast staat het waarborgen van haar primaire taken onder druk. De GGD ziet resultaten als het gaat om de preventieve zorg voor nieuwkomers, de uitvoering van de gezondheidsakkoorden IZA/GALA en de versterking van de infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid, maar het is nog onzeker of de resultaten kunnen worden geborgd en er een vervolg aan kan worden gegeven.

4. Korte, middellange en lange termijn perspectieven GGD NOG
Korte termijn
Vrijwel alle gemeenten in Nederland worstelen met het 'ravijnjaar 2026'. Dit geldt evenzeer voor de GGD als organisatie. Het kabinet bezuinigt in 2025 50 miljoen op GGD'en en publieke gezondheid, tot de volledige 300 miljoen structureel in 2027 van de na de covid-pandemie ingezette intensivering. Het effect voor GGD wordt momenteel geschat op ± € 1 tot 2 miljoen. Na de Takendiscussie die heeft plaatsgevonden 2021 is geconcludeerd dat de GGD robuuster

ingericht moet worden. De GGD staat nog steeds achter deze conclusie (zie ook: lange termijn).

Middellange termijn
In de regio Noord- en Oost-Gelderland is - anders dan in de meeste regio's - de jeugdgezondheidszorg voor 0-18-jarigen niet integraal georganiseerd, maar verdeeld over vier private organisaties en de GGD. Dit brengt inhoudelijke, organisatorische en financiële uitdagingen met zich mee.

Langere termijn
Op de langere termijn ziet de GGD versterking van de publieke dienstverlening in de regio als thema. Dit is nodig op verschillende deelgebieden, zoals sterke publieke dienstverlening in de regio, grootschalige en langdurige crisisaanpak, integraliteit tussen publieke gezondheid en veiligheid, nabijheid en zichtbaarheid bij woonkernen en wijken en versterken van de samenwerking met publieke organisaties in de regio Noord- en Oost-Gelderland.

5. Ontwikkelingen rondom de begroting 2026 en/of bestuurlijke relevantie omtrent de GGD NOG

- De wijzigingen in het Rijksvaccinatieprogramma vragen extra inspanningen van de uitvoerders. Voor GGD is de grootste uitdaging het realiseren van kleinschalige vaccinatielocaties. Gemeente en de GGD worden in beginsel gecompenseerd voor meerkosten, maar de vraag is of dit voldoende is.
- Steeds vaker geven scholen aan geen geschikte ruimte te hebben voor medewerkers jeugdgezondheid van GGD. Dit leidt tot meerkosten. Daarom wil de GGD de bestaande bestuurlijke afspraken hierover opnieuw bezien.
- De vijf GGD'en in Oost-Nederland werken intensief samen om de dienstverlening voor de forensische geneeskunde op peil te houden. De aanbesteding door de politie van de medische arrestantenzorg vormt een (financieel) risico. De gunning is volgens onze laatste informatie opnieuw uitgesteld.
- Een voorgenomen wetswijzing vanaf 2026 voor de regels rond het overlijden omvat onder meer een taakuitbreiding van de gemeentelijk schouwartsen (nu nog: lijkschouwers), die werken vanuit de GGD. Hiervoor komt er extra geld in het Gemeentefonds. De GGD volgt de ontwikkelingen.
- In de vorige Uitgangspuntennota 2025 is het VWS-plan voor een vaccinatievoorziening voor volwassenen bij de GGD'en aangekondigd. Het besluit hierover is voorlopig uitgesteld.
- Het kabinet heeft een korting aangekondigd van 10% vanaf 2026 op de subsidieregeling Aanvullende seksuele gezondheidszorg (ASG) voor GGD'en. Ook gaan de ASG-middelen mogelijk over naar het Gemeentefonds. De GGD volgt de ontwikkelingen.

6. Raadsontwikkelingen: de gemeenschappelijke raadsadviescommissie & indicatoren inzet GGD
Per 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) gewijzigd. Naar aanleiding hiervan is in juli 2024 is de Gemeenschappelijke regeling GGD NOG aangepast. Eén van de veranderingen is de mogelijkheid om een gemeenschappelijke adviescommissie met raadsleden in te stellen (art. 24a Wgr). De GGD werkt hieraan mee. Hiertoe sluiten wij aan bij het bestaande initiatief van de VNOG en het ambtelijk overleg hierover met raadsgriffiers uit de regio NOG. Over het doorlopen proces van de VNOG vindt u via deze link meer. De heer L.J. van den Berg of Mevrouw R. Kraaijenbrink zijn met het besluit op 26 juni 2024 van de gemeenteraad benoemd tot raadsrapporteurs van de GGD.

Enkele gemeenteraden hebben in hun zienswijze op de programmabegroting 2025 aangedrongen op 'indicatoren' voor de Bestuursagenda 2023-2027 GGD NOG en de inzet van de GGD bij de uitvoering van IZA/GALA. De GGD pakt dit voortvarend op. De GGD werkt aan een doorontwikkeling van de begin 2024 gepubliceerde Producten- en dienstencatalogus (PDC).

7. Raden kunnen een zienswijze indienen tot 1 maart 2025

De gemeenteraad van Aalten kan tot 1 maart 2025 een zienswijze op de Uitgangspuntennota bij het dagelijks bestuur (DB) van de GGD indienen. Als de raad een zienswijze op de begrotingsstukken van de GGD wil geven, dan wordt nadrukkelijk geadviseerd een zienswijze op deze Uitgangspuntennota te geven. Daarmee kunnen de raden vooraf richting geven aan de programmabegroting. De uitgangspunten en de ontvangen zienswijzen verwerkt de GGD in de concept-Programmabegroting 2026.

Het dagelijks bestuur stelt de raden van de deelnemende gemeenten voorafgaande aan het vaststellen van het besluit schriftelijk en gemotiveerd in kennis van zijn oordeel over de zienswijze, alsmede van de eventuele conclusies die het daaraan verbindt (art. 7a lid 4 regeling GGD NOG).

Het algemeen bestuur (AB) bespreekt het concept-Programmabegroting 2026 in zijn vergadering van april 2025. Daarna ontvangt de raad de concept-Programmabegroting en kan de raad ook hierover een zienswijze indienen. Het algemeen bestuur stelt de Programmabegroting 2026 vast in september 2025.

8. Geen zienswijze indienen op de Uitgangspuntennota 2026 GGD NOG
Gezien de bovenstaande ontwikkelingen en toekomstperspectieven van de GGD adviseren wij de raad geen zienswijze in te dienen op de Uitgangspuntennota 2026 GGD NOG. Daarbovenop komen in toenemende mate zorgen over toekomstige crisissituaties, waarin de GGD een grote rol zal gaan hebben. Denk hierbij aan militaire/hybride dreigingen, overstromingsgevaar/droogte en pandemieën. Daarbij is het van belang dat de GGD NOG intensiever en integraal gaat samenwerken met publieke organisaties in de regio Noord- en Oost-Gelderland (zie ook: lange termijn).

Kanttekeningen

- *1. Raad wil wél een zienswijze indienen op de Uitgangspuntennota 2026 GGD NOG*
  Uit de takendiscussie in 2021 is nadrukkelijk naar voren gekomen dat er weinig tot geen ruimte is om op de huidige uitvoering van taken te bezuinigen. Indien de raad een zienswijze wil indienen is het wenselijk dat de raad beschrijft welke taken de GGD niet langer meer hoeft uit te voeren. Daarnaast is het mogelijk dat de raad een zienswijze wil indienen zonder financiële gevolgen.

Is er draagvlak voor dit besluit?

- Het is aan uw raad om te beoordelen of u al dan niet een zienswijze wilt indienen. Het is aan te raden om hierover contact te zoeken bij de andere 22 deelnemende gemeente van de GGD NOG. De (mogelijke) instelling van een gemeenschappelijke raadsadviescommissie kan hier in de toekomst een belangrijke bijdrage aan leveren.

Wat zijn de financiële consequenties van dit besluit?

- In deze uitgangspuntennota zijn de belangrijkste kaders vastgelegd die leidend zullen zijn voor het opstellen van de begroting 2026. Ontwikkelingen, zoals genoemd onder argument 1.5, kunnen financiële gevolgen hebben. Hierover kan de GGD nog geen uitspraken doen. De GGD schrijft verder dat ze voor de begroting 2026 geen voorstellen voor nieuw beleid met financiële gevolgen verwachten. De indexering van de inwonerbijdragen is berekend op 4,57% (op basis van actuele informatie van Centraal Planbureau). Dit maakt dat de verwachte inwonerbijdrage 2026 voor Aalten in totaal € 642.938 bedraagt. De financiële consequenties van deze uitgangspuntennota, die verwerkt zullen worden in de Programmabegroting 2026, zullen wij meenemen met het opstellen van onze begroting 2026 - 2029.

Hoe en met wie wordt er gecommuniceerd over dit besluit?

- Nadat de raad besloten heeft over dit raadsvoorstel, zal dit raadsbesluit kenbaar gemaakt worden aan het dagelijks bestuur van de GGD NOG.

Wat gaat er gebeuren na dit besluit?

Het dagelijks bestuur van de GGD NOG verzamelt alle zienswijzen van de 22 deelnemende gemeenten. Voorafgaande aan het nemen van het besluit over de kadernota door het algemeen bestuur, stelt het dagelijks bestuur, de raden van de deelnemende gemeenten schriftelijk en gemotiveerd in kennis van het oordeel over de zienswijze, alsmede van de eventuele conclusies die het daaraan verbindt (artikel 10 lid 6 Wgr). Het algemeen bestuur neemt, alles overwegende, op 10 april 2025 een definitief besluit op de Uitgangspuntennota.

Wat gaat er gebeuren?	**Wie gaat het doen?**	**Wanneer?**
Met inachtneming van de ingediende zienswijzen uit de verschillende 22 deelnemende gemeenten neemt het algemeen bestuur een besluit over de Uitgangspuntennota 2026 GGD NOG.	Algemeen bestuur GGD NOG	10 april 2025

Vóór het besluit van het AB van 10 april zendt het DB zijn oordeel over de ontvangen zienswijzen en de daaraan verbonden conclusies aan de raden.

Bijlagen

- 1. Uitgangspuntennota 2026 GGD NOG
  2. Brief aan raden over Uitgangspuntennota 2026 GGD NOG

Aalten, 7 januari 2025

Burgemeester en wethouders van de gemeente Aalten,

drs. A.J.M. Gildhuis
secretaris/algemeen directeur

mr. A.B. Stapelkamp
burgemeester